

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Minden 100 vagy kevesebb szóért egyszeri beiktatásért 1 frt és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Harom hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetés közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÉVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.

Félévre 2 ..

Adakoztak:

I. Az országos honvédségélyző egyesület részére:

Bihari Sándor 1 frt, Vécsi Sebők, a m.-vásárhelyi minoritaház főnöke 2 frt, A „Székely Hírlap“ szerkesztője 5 frt. Összesen 8 frt.

II. A háborúsújtott francziák részére:

Bihari Sándor 1 frt, Özv. Jenei Józsefné 1 frt, Jenei Viktor 2 frt, A m.-vásárhelyi minoritaház 3 frt, Vécsi Sebők, a m.-vásárhelyi minoritaház főnöke 2 frt, Deák József s. tanár 1 frt, Dr. Dosa Miklós 5 frt, özv. Deák Ferenczné 1 frt, Szász Béla 3 frt, Jenei Albert 1 porosz tallért. Ezelőtti adakozás 6 frt és 3 porosz tallér. Összeg: 25 frt- és 4 porosz tallér.

A tanoda és társalom kölcsönhatása.

A német rendszernek egy nagy érdemét el nem lehet vitatni, azt t. i. hogy tanrendszere, ha nem felelt is meg a nemzetiségi igényeknek, de megfelelt minden tekintetben a tudományos igényeknek.

És ez urak, kik az általuk méltán csudált, német tanrendszert hazánkba átültették, nagy csudálkozásukra azt voltak kénytelenek tapasztalni, hogy ugyanazon eszközökkel nem képesek hazánkban a némethonival azonos eredményeket előállítani. Bámultak rajta, de okát nem voltak képesek fölfedezni. Pedig ez ok közzelfekvő volt. Ugyanis a magyar társalom műveltségi helyzete és a tanrendszer kívánalmai nem álltak egymással arányban. Ez így igen homályos, igyekezni fogunk tüzetesebben is kifejtetni.

A 48 előtti magyar tanrendszer ugyszólván csak a legszükségesebb tárgyakra szorítkozott, s ezeket is csak legelső elemeire terjeszkedve adá elő, minek megtanulását is lehetlenné tette a 30-as években az a körülmény, hogy a tanoncok előtt csak évek múltán értett latin nyelven adattak elő.

E tanrendszer vezérlete alatt nőtt fel azon nemzedék, mely a függetlenségi harc utáni időben gyermekeit az iskolába küldé. Egy holt nyelv s talán irodalom ismeretén kívül más tantárgyakban fölötté kevés tájékozottsággal bírt e nemzedék, természetesen azon kevesek kivételével, kik önszorgalom által voltak kénytelenek pótolni a magyar tanrendszer mellett az egyén nevelésében hátra maradt számos hiányokat.

A mely tudományággal saját magam meg nem ismerkedtem, a melynek hasznát, szépségeit tanulásközben önmagam föl nem ismertem, azt valami bensőleg becsülni soha sem fogom; s mert becsét fölfogni képes nem vagyok, igen természetesen sajnálni fogom azt, ki elsajátítása által van elfoglalva, fárasztva, s ha e tanoncok közel áll szívemhez, le is fogom beszélni annak tanulásától. „A patvar vigye a dolgát, gyerek, mit kintod magad ezzel, hisz ugy se veszed soha hasznát.“ Mily gyakran hallók e bátorítást még atyák szájából is, nemcsak a görög- és latinyelv minden művelt egyénre nézve nélkülözhetlen elemeit, hanem még a természettudományokat, földíratot stb. gyönyörű tárgyakat tanuló ifju szorgalma megbénítására hangoztatni. Sajnos, de így van. Sok szülőt vaksággal ver meg az isten, azt hiszik, hogy azzal mit ők tanultak, gyermekük is beéri egész életére, s nem veszi észre, hogy körülük az állam és társalmi rendben csaknem minden megváltozott; hogy az új társalom mindig fokozottabb igényeket táplál fiatal nemzedéke iránt, mint a régi; hogy veszve van, ki a régi nemzedék műveltségi fegyvereivel küzd az új viszonyok közepette; hogy tehát maguk a szülők válnak gyermekük jövőjének gyilkosává, ha lebeszélés vagy közömbösség által megzavarják gyermekük tanintézetét azon időszakban, midőn a legnagyobb hévvel igyekszik tanárjai buzdításait szívére véve megfelelni az új kor igényeinek.

Mindenkinek, ki a művelődést önczelnek tekinti, pártolni, támogatni kell a növeléssel foglalkozókat, és ép e támogatás, e pártolás hiányzott s hiányzik még

mindig nálunk, holott erre viszonyaink közt nagyobb a szükség, mint műveltebb országokban. Másutt a családi kör, a társalmi közélet fejleszti, növeli azon tanulmányösszeget szeretetteljes magyarázat által, mit a gyermek és ifju a tanodában nyer: a mag, melyet a tanféri gondos keze elhint, virágzó növényzetté fejlődik a társalom művelt légkörében... nálunk — mint föntebb vázolók — a családi élet, az iskolán kívüli társalom sok esetben egyenesen rontja a tanár működését, az alig fogamzott csirákat vagy előli, vagy a részvétlenség miatt, buzdítás, elismerés, lelkesítés hiányában ki hagyja veszni. E szomorú művelődési viszonyoknak kettősen káros a viszhatása: a gyermek szellemét az ellenkező behatások szakadatlan rohama végre megtöri a számos tantárgyakat, melyek elébe terjesztetnek és melyeket csak a társalmi élet és a család buzgó támogatása volna képes sikerrel megemészteni, elsajátítani nem képes és így erőtlensége érzetében közömbössé lesz azok iránt; a tanár lelkesült kitartása, szorgalma pedig az egész társalommal vitt küzdelemben végre szintén megtörik, legszébb ültetvényeit ép azok által látja naponkint eltapodtatni, kiknek gyönyörűségére azokat a gyermek fogékony szellemébe ülteté, minek következtében a hálátlanság és sikertelenség kettős súlya alatt legörnyedve kötelességének gépies, lélek nélküli, életunt teljesítőjévé lesz;... s így kihál az éltető szellem lassankint az oktatásügyi rendszerből.

E vázlat, úgy véljük, eléggé megvilágítja azon mondatunkat miszerint a német kitűnő tanrendszer nagyrészből sikertelenségének oka az volt, hogy „a magyar társalom műveltségi helyzete és a tanrendszer kívánalmai nem voltak egymással arányban.“

De talán ma már tanrendszer és társalmi műveltség arányban állanak egymással?

Még igen távol állunk tőle, bár örömmel kell elismernünk, hogy a társalmi közműveltség bámulandó mérvben emelkedett újabb időben. De nem is lehet arányba hozni, ha mi azt ohajtjuk, hogy

ifjaink oly növelésben részesüljenek itthon, mint melyet a külföld nyújtani képes. Nemzeti hátramaradás veszélye nélkül nem válthatjuk meg ama sokoldalú ismereteket kívánó tanrendszertől, melyet a külföld számos évtizedek tapasztalása alapján egybeállított.

Minek kell tehát történni? Felelet: A társalomnak kell minden rétegeiben oda emelkedni, önművelés által, hogy a tanrendszer sikerének bénítójából, buzgó támogatójává váljék.

Eszközök: nyilvános könyvtárak alapítása, faluk, városok, sőt egyes városrészek számára, a mi magán adakozások által oly gyorsan sikerül, s másodsor: közművelődési egyletek szervezése, melyekben ismeretterjesztő fölolvasások, olvasmány és társalgás által emeltetnek a felnöttek a kor tudományossága színvonalára.

Könnyű ezt leírni, a babér azokat fogja illetni, kik megküzdnek e czélok elérése végett a kor előítéleteivel. Hol egy igen számos középrend van, melynek meggyőződése, hogy könyvekből tanulni valamit csak addig illő, míg iskolás gyermekek vagyunk, s a tanultak tovább fejlesztése már szegény, mert hisz az illető már kitanult, bevégezvén tanéveit; ott ezen nemes keblűeknek, kik a gyakorlati élet viharainak a főnebb jelölt nagy czélok elérése czéljából teszik ki magukat, ugyan-

csak meg lesz keserítve állásuk. De csak kitarítás s a győzelem nem marad ki!

Legelsőbb is a földészosztálynál kell kezdeményezni, mivel ha itt a siker kedvez, abból ez osztály számánál fogva a jövő bonyodalmaival szemben a nemzetnek legtöbb haszna leend. Itt kell kezdeni az okból is, mert ez minden tekintetben a legelhanyagoltabb, ugyannyira, hogy egész vidékeken, a mi földész nép közt hallatlan, a morális kötelekek s fogalmak gyökeresen bomlásnak indultak. Sajnos, hogy ép a magyar nemzetségük közt kelle e kórallapotot észlelnünk.

Érezzük tisztelt olvasóink, hogy szavaink nem birnak azon melegítő hévvel, mely tette kész, azért támaszkodunk népszerű tekintélyre cikkünk befejezésül, t. i. Horváth miniszter nagy szavaira, melyeket az a jogászgűlés diszebedjén mondva, bizonynyal feledhetlenné váltak nem egy hallgató előtt.

„Vajha ezen komoly pillanatban mindenki e hazában átérzené, hogy a kor, melyben élünk, többé nem kedvez a historiai jognak, és hogy a régi jogalaphoz egy újat kell csatolni, és ez az, hogy a cultura meghonosítása és terjesztése által az új kor eszméinek szellemében erkölcsi jogosultságot kell szerezniük azon földhöz, melyen apáink laktak. Mert minden nemzet, minden állam egy-egy családjá levén az összes emberiségnek, ter-

mészetszerűleg hivatta és kötelezve van azon nagy czélok és érdekek szolgálatára, melyek az egész emberiség tulajdonát képezik. És a nagy czél és érdek semmi más, mint az erkölcsi és anyagi jólét szakadatlan fejlődése és folytonos haladása. Európa megváltozott viszonyai közt további fönnmaradásra csak azon államnak és nemzetnek lehet jogosult reménye, mely az emberiség ezen közös nagy czélját és érdemét sjaát hatáskörében előmozdítani és biztosítani képes.”

Ezen idézet magas államférfiui szempontból általán bizonyítja a gyors fejlődés szükségességét. Mi meg vagyunk győződve, hogy azt csakis az idézendő elő, ha társalmunk nemcsak a társalom kedvező kölcsönhatása kedvéért, hanem hogy az egész nemzet minél hamarabb európai színvonalra emelkedhessék műveltségében, mindent elkövet az önfejlesztés terén e nagy czélok elérésére.

Dürczkölő.

Báró Eötvös a „XIX. század uralkodó eszméi”-ben annak bebizonyítása végett, hogy az emberre mennyire rá nyomják bélyegüket azon viszonyok melyek között él, felhossa: hogy az állami utopiák, mindannyian a kor uralkodó eszméi befolyása alatt irattak. Példák erre: Plátó „Isteni köztársasága”; Morus „Utópiája”; Cabot „Ikariája”; Proudhon „Phalangisteriája.” stb. De legközelebbi példa mind tér- mind időre nézve, azon „felvetett kérdés,” melyet lapunk egyik szelidérzésű olvasója, a most dühöngő háború viszonyain elborzadva, az örök béke létrehozha-

TÁRCA.

Az északi fényről.

A forradalom előtti időszakban egy jó ismerőssémmel történt: hogy porokat vett be a földrengés ellen. Főszédülési bajokban szenvedén, orvosa porokat rendelt neki azzal az utasítással: hogy a midőn a szédülés reájön: vegyen be a porokból. Egyszer egy este szobájában sétálván azt veszi észre: hogy megszédül, sőt egész testében meging. Erre bevette a rendelt adagot — csak azután tudta meg, hogy szédülését egy kis földrengés okozta, s hogy földrengés ellen vette be a porokat.

Folyó hó 24-én este 7 és 8 óra közt ilyen formán jártak városunkban a harangozók: a harangokat félreverték az északi fény ellen.

A vészharang megkondulása a legflegmatikusabb emberben is kelt föl egy kis borzadályt. Izgattottan rohantunk ki szobánkból. Hanem a borzalom érzése csakhamar kellemes meglepetéssé változott át, midőn észrevettük: hogy az északi égnek vérpiros színét, nem valamely ház vagy szomszédos falu égése, hanem egy nagyszerű északi fény okozza.

Gyönyörű látvány bontakozott ki szemeink előtt: északnyugottól északkeletig, az Északikoronai és Fiasztuk csillagzatai közt, sötét fellegethasonló boltozat fölött bíbor színben égett a láthatár, a bíbor különböző színű — leginkább kék zöld és sárga — sugaraktól volt átszelve. Fél hét tájban teljes pompájában állott, 8 órakor alig volt észrevehető az alapját képező sötét körszelet, rendre-rendre derülni kezdett, úgy hogy egészen át lehetett rajta látni, a sugarak halványodtak, míg az egész jelenségnek vége; 9 és 10 óra közt ismét megújult, kissé kelet felé nyomulva, annyiban különbözött az elsőttől, hogy piros színe intenzívebb, sugarakban azonban jó-

val szegényebb volt, figyelmemet leginkább három narancssárga sugárryaláb vonta magára, melyek közül a középső csaknem tetőpontomig szókellett fel.

Városunkban és vidékünkön senki sincs, kit e jelenség nagyszerűsége meg ne lepett volna. Némelyek kérdik: ugyan mi lehet ez égi tüenemény? sokan feleletet sem várva összeköttetésben levőnek hiszik a mostani háborús eseményekkel; az északi fény szemkápráztató sugaraiban a készülő muszka hadak fegyvercsillogását vélők feltalálni.

Elmondom olvasóimnak e lap köréhez mérten a mit e jelenségről a tudomány jelen állása szerint tudhatunk.

Minálunk ritkán előforduló jelenség, a miért némelyek azt valóságos égésnek tartották és tartják maig is; egy szőlőpásztorral nem lehetett elhíttetni, hogy nem Tordavármegye ég. Messze északon azonban, az északi sarkvidékeken nagyon gyakori jelenség; Norvégia északi partjain a 70-ik szélességi fok alatt Lottin tengerészhadnagy fél-évi időközben 143 északi fényt észlelt. A hosszú poláris éjszakát kellemes fényével koronkint megvilágítja, mikor is a kunyhójából kilépett eszkimónak szolgáltatt annyi fényt, a mennyit a telehold szokott adni. Az együgyű eszkimó ilyen magyarázatot ad magának e jelenségről: messze északon irám-szarvas-nyájak heverésznek s az alattuk felesillagzó hó származtatja e jelenséget.

A tudomány megpróbálkozott e jelenség kimagyarázásával: hanem azt tapasztalja, hogy a kokusdióhoz hasonló, melynek csak nagy fáradtsággal lehet belsejéhez jutni. E kokusdiónak csak külső lágyabb szövetű héját sikerült lebontania: a kemény csontáron még nem tudott áthatolni Descartes optikai tüeneménynek tartotta, azt mondja, hogy a levegőben a sűrű vizgökökből vékony jéglapok támadnak, melyek a láthatár alá süllyednek napnak sugarait megtörvén támad a szép jelenség. A híres északi útas Ross J. kapitány is optikai törvényekből akarta e jelenséget kimagyarázni.

A diónak külső héját Oerstädt felfedezésének sikerült lebontani. A híres dán tudós azon fölfedezést tette 1821-ben, hogy ha egy rézsodronyban, melynek közelébe egy mágnesűt állítottunk villanyt vezetünk végig: a mágnesűt ki-mozdul rendes állásából, mintha valaki megint-gatta volna. E fölfedezés, melynek oly roppant következményei vannak a fizikában, az északi fényre is világot vetett. Rég óta ismeretes, mikép az északi fény befolyást gyakorol a mágnesűtre, már megjelenése előtt remegés és nyugtalanságba hozván azt. Ugy, hogy az északon utazó hajókon a hajóskapitány mágnesűtje rezgéséből előre meg tudja jósolni az északi fény bekövetkezését. Oerstädt felfedezése előtt nem lehetett megérteni: hogyan függ össze a mágnesűt remegése az északi fényvel. — Ma már tudjuk, hogy az azért van, mert az északi fény villanyos természetű. Szoros összeköttetésben van a föld mágnességével. Határozottan meg van állapítva, mikép e jelenség mindig a mágneses délvonalban mutatkozik s a belőle kiáramló sugarak az égnek azon tája felé irányulnak, hová egy behajlott (inclinált) mágnesűt déli polusával mutat. Ennyi az, a mit e jelenségről pozitíve tudhatunk, a kemény csontáron át, még nem lehetett belsejéhez férni.

Hogy az északi fény összeköttetésben van-e az időjárással: bizonytalan. Skóciában a köznépi hiedelmében általános el van terjedve: hogy az északi fény előhirdetője esős zivataros időnek. Ezen nézetet több természettudós is osztja. — Scoresby a híres czethalvadász azon észrevételt tette, hogy fényes és kifejezett északi fényekre mindig eső és zivatar következik. A híres természettudós Buch Leopold szerint a sugaras és magasra emelkedett északi fény esőnek, zivatarnak előjele; a láthatár aljában mutatkozó kisebb-szerű északi fényre szép időt következtet. Ha ezen észrevételek igazak: a 24-iki északi fény után nem számíthatunk szép időre.

Mentovich Ferencz.

tása tekintetéből tett s melyen a mi közösgyes visznyaink ugyan csak láthatók. Előre boesátva: hogy az államadósság birhatlan; hogy „ember soha sem születik, s nem fog annyit élni, hogy rá a földön ne legyen szükség.“ Hogy: „Viz és tenger könnyek nélkül is elég van“; így folytatja:

„Valjon nem állithatna az egész mivel világ — legalább Európa — egy közös tribunalt; melyhez az egyes államok, mint legfőbb törvényszékhöz fellebeznének a kétes és ki nem egyenlíthetett ügyekben? Ennek oldala mellett állana — staterie — egy közös hadsereg, mely aztán lenne a brachium a hibás fél ellen, s melyet aztán repellálni, senkinek se legyen szabad!

Lehet, hogy sok ember neveti, s üres fánomnak tartja felvetett kérdésemet; s lehet, hogy soknak is megcsendül füle utánna. Én legalább hiszem, hogy a legszebb vívmányok, a legnagyobb nyomoruság idején születnek: a pohár, mikor legtelibb van, akkor ömlik ki. Senkitől nem csempésztem; de mertem kockáztatni az eszmét. Bölcsnek elég, bolondnak igen sok.“

* * *

A „Magyar Polgár“, munkatársunkat az „Új világnézet“ íróját plagiummal vádolja. Azt mondja, hogy Vogt Károlyhoz írt levelében azt a passust, mely Pázmány Péterre vonatkozik a „Hon“-ból sajátította el. T. munkatársunk e „szellemus ötlet“ prioritását magáénak vindikálja. Bizonyosságai vannak: hogy a mint a „Magyar Állam“ famosus észrevételét, mely szerint az egyetem alapítója Pázmány Péter megfordult sirjában, azért, hogy Vogt Károly az egyetem falai között tartott felolvasásait — olvasta: tüstént rámondotta: „e bajon könnyű segíteni, adjanak alkalmat, hogy Vogt másodszor hallassa szavát az egyetem épületében: s a megháborított főpap vissza fog fordulni sirjában.“ Ó kérdehetné: hogy került e „szellemus ötlete“ a „Hon“-ba? E kérdésre két felelet lehet. Ha az a „fiatal tehetség“, ki e szellemus ötletet a „Hon“-ba kolportálta spiritualista: akkor valamely kopogó szellem utján jutott hozzá. Ha nincs összeköttetésben a kopogó szellemekkel: akkor ez az egész dolog — miből a „M. P.“ egy szegedi bünesetet ohajtana csinálni — újabb factum arra: „hogy a nagy szellemek összetalálkoznak.“

* * *

Abban sincs igaza a „M. P.“-nak: mintha t. munkatársunk a fiatal tehetségeket „fitymálná“. Két évtizedes tanári pályája alatt sok fiatal tehetséggel jött érintkezésbe, a kik mindnyájan tanuságot tehetnek arról: hogy a tehetségeknek soha sem volt ellensége. A mi t. munkatársunk, ama fiatalokban — kikre a „M. P.“ czélozni látszik — nem a tehetséget: hanem az éretlenséget fitymálja. A bingyót, még ha ananász, sem kedveli; az éretlenséget még ha Mát-ray Ernő, vagy Molnár Antaltól jön is az, nem appetálja.

Francia váarak.

— Metz. Az „Elb. Ztg“-nak következőket írnak a helyzetről Metz alól:

Az ujabban tudomásra jutott értesülésből kitűnik, hogy a Metzbe bezárt francia sereg száma eddig a valónál sokkal kisebbre becsültetett. A sereg a város helyősrégén kívül áll 17 gyalog és 8 lovas divízióból, vagy 221 zászlóalj, 31 lovasezred és 106 tábori útegéből. Ha mind azt a teljes létszámmal vesszük számításba, akkor 186,910 emberre rugna, a helyőrséggel pedig 201,300 emberre. De veszteségek leszámitása után is mindenesetre van 120—140,000 ember.

Ily jelentékeny haderő mellett megfoghatlan, hogy a bizonynyal komolyan tervezett aug. 31-diki és szept. 1-i kitörés nem sikerült, másrészt pedig nem kevésbé megmagyarázhatlan ily tömeg annyi ideig tartó élelmezése a várban, azok folytán azon, több oldalról fölmerült nézet, hogy a vár még most is kap élelmiszert a vidékről, nagyon valószínűnek tekinthető.

— Bitsch. A „Constitutionnel“-ben, Lille város polgármestere következő levelet közöl Bitsch állapotáról.

Bitsch, szept. 28. Az 5. hadtest aug. 6-án vonult el Bitschből. Az első bombázás szept. 8-án a második 23-án, a harmadik 11—22-én történt. A város nagyobb része leégett, a polgári és egyházi hatóságok elhagyták a várost; az ellenség több mint 10,000 löveget lőtt a városra, nagy részt bombákat. A várbeli épületek szét vannak rombolva. A helyőrség egészséges, alig szenvedett veszteséget; élelem és lőszer még van egy időre. Az összeköttetések el vannak vágva. Lombardon ur, a városi bizottság elnöke, csodás áldozatkészséget fejt ki és bátorítja polgári erélye által a szegény lakósságot. Hivatalos tudósítások aug. 6-dika óta nem érkeztek, Teyssier, parancsnok.

KÜLFÖLD.

Isten legyen irgalmas a lapok olvasóinak, s legkivált annak, ki arra van hivatra, hogy a tudósítások özönéből a legérdekesebbet, s a mi legfőbb: a legvalószínűbbet egy fél hasábnyi térre összeszorítsa! E feladat megoldása, ma már, majdnem a lehetetlenséggel határos. Addig, míg a hatalmas csapások egymást követék Franciaország megalázott s mégis büszke homlokán: könnyű volt azokat regisztrálni, — de ma már — az „ellenálthatlan“ poroszoknak sem akar minden oly könnyen sikerülni: a rég ígértetett párisi ostrom maig sem kezdődött meg, s a német lapok új győzelmi hírek helyett mély hallgatást hoznak sikeres francia kitörésekről és támadásokról. E mellett özönnel árasztják a hamis híreket „Bazaine kapitulál. Bazaine nem ösmeri el a köz társaságot. Bazaine Eugeniával conspirál. Bazaine — Le-Buuffel vívott párbajában — elesett. Metz csak napokig tarthatja magát, sem elesége, sem egészsége, sem harezbátor katonái — így mondják a Metzből naponként tömegesen megszökő francziák, stb.“ És ismét: „Boyer (Bazaine küldötte) Londonba utazott, hogy „Franciaország regensnőjével“ értekezzen. — sőt Eugenia már el is indult volna Versaillesbe, a porosz főhadiszállásra (?)“ Vagy így: „A francia kormány elvben elfogadta a terület-átengedés feltételét.“ Ezen hírekhez járulnak a legellentétebb föltevések, melyek szerint — egy részről — Anglia kezdeményezésére s az osztrák-magyar meg olasz külügyészség hozzájárultával fegyverszüneti ajánlat tétetett, melyet a francziák el is fogadtak, s melynek tartamán az alkotmányozó testület összehívatná, hogy a békét aval lehessen megkötni, — míg másfelől Bismarck e közvetítést is visszautasította volna, „a fegyverek további sikerét kellően bevárni.“

Ki tud ez ellentmondó tudósítások között eligazodni? Más nem, csak is a jövő, mely majd minket is eligazít.

A poroszok pedig, a közben, ismét elfoglaltak egy kisebb francia várat, Schletsadtot, mely 2400 emberrel és 120 ágyuval kapitulált, míg Besanconnál Cambrevil tábornok verte meg a poroszokat, nemkülönben Garibaldi is megkezdte már portyázó hadjáratát 20000-nyi, u. n. Vogase-hadseregével, e hó 22-dikén egész nap küzdött a németek ellen, még nem tudni mily eredménnyel. — A francia hajóhad is folyton a német partok előtt portyáz s már több ellenséges hajót fogott el.

— A Würtembergi országgyűlés tiltakozott az ellen, hogy a dél-németek, az alkotmány minden változtatása nélkül, az északi szövetségbe lépjenek. A kormány ennek következtében fölslatlatta a kamarát.

— Török és Görögország közt véd- és dacz-szövetség kötöttet, minden oly hatalmasság ellen, mely keleten támadólag lépne föl.

VEGYES.

— Országgyűlés. A képviselőház második — f. hó 24. — ülésén legelőbb is Horváth Bold. igazságügyminiszter ismerteti a ház az azon teendőkket, melyek e jelen ülésszak

feladatát teszik, előszámlálván a már beterjesztett, de még el nem intézett, vagy azután beterjesztendő törvényjavaslatokat. E törvényjavaslatok a közoktás, kereskedelem, pénzügy, sa hűbéri viszonyok maradványainak szabályozására; továbbá: a községek rendezése, s első bíróságok szervezésére vonatkoznak. Számok 64-rug. E jelentést a ház zajos helyesléssel fogadta. Ezután Tisza K. adott bé egy indítványt, a magyar hadsereg külön választása iránt. Előre is látjuk, hogy ezen kancsal indítvány következtében mennyi üres, s már a csömörig ismételt közjogi fejtegetésekkel fogják a baloldalok szónokai traktálni az országot. Ez ülés még fenmaradt idejét a Miletics ügy vette igénybe, melyben az idő vesztegető névszerinti szavazás más napra halasztatott.

* **Ő fensége József főherczeg** palotája előtt Budán már fel van állítva az őrség, jelentvén, hogy a honvédség főparancsnoka nem sokára végkép átköltözik oda Alcsutról. Az őrség kilencz közlegényből s egy káplárból áll és számukra a várőrség mellett jelöltek ki őrszobát.

* **Honvédszászló.** A honvédelmi miniszterium által a m.-vásárhelyi — 27-ik — honvédszászlóalj részére küldött díszes zászló csütörtökön érkezett meg. A kerületi parancsnokság ezután fogja tudatni a zászlószentelés idejét, a zászlóalj parancsnoksággal.

* **Deák Farkas** érdemes hazánkfíát, s városunk szülöttét, miniszteri titkárrá nevezték ki. Kineveztetésén, mint az érdem méltánylásán, őszintén örvendünk.

* **Északi fény.** Háromszékről írják nekünk: „F. hó 24-kén, estéli 6 órától kezdve fél 9-ig, a legszebb északi fény volt látható. Két helyen, észak-nyugot és észak-keletre, 10—15 mföldnyi szélességben a Nagy-Gönczöltől kezdődött, fölfelé terjedő sugarakban, s aztán összefolyt. Nagy bámulás és háboru jövendőlés, mintha nem folyna most is. Leírhatatlan szép látvány volt, milyent vidékünkön a legidősebb emberek sem értek eddigelő. Május folytán még volt egyszer, de sokkal kisebbszerű.“

* **A mitrailleusekkel** való bánásmód betanulására, mint jó forrásból hallja a „K. K.“ honvédek rendeltettek fel Bécsbe; a kolozsvári honvédkerületből közelebb indulnak el az e czélra kijelölt egyének. Eszerint tehát a mitrailleusek kiosztása a honvédség számára közel idő kérdése.

* **Legujabb reclam.** Sem porosz, sem francia, hanem — valódi amerikai kötelek, melyből egy tökéletesen elég, hogy bármely életunt földi terheitől megszabaduljon. E páratlan megváltó kötelek X és társainál kapható Bécsben. Rajta, kik meguntátok a földi létet!

* **A thea- és kávé-fogyasztás Angliában** nem oly irányzatot mutat, mint a szárazföldön; mig ugyanis itt a thea- és kávé-fogyasztás egyaránt lassankint emelkedik, Angliában a thea-fogyasztás roppant mérvben növekedik, a kávé pedig épen úgy apad. 1862-ben a thea-fogyasztás 78 millió fontra rugott, vagyis fejenként 2 font; 1869-ben pedig már 111 millióra, azaz fejenként 3½ fontra emelkedett. Ugyanez idő alatt a kávé fogyasztás 34 millióról 28 millióra apadt, úgy hogy most fejenként alig 1 font esik.

† **Hallerkői gr. Haller Ignác** folyó hó 25-kén déli 12 órakor végelgyengülés következtében, 76 éves korában, a haldoklók szentségének áhitatos felvétele után, esendesen kimúlt. Legyen nyugodt és boldog a halálban, ki az életben szívjósága által oly sokaknak kívánt jöltévője lenni.

Jegyzéke

a marosvásárhelyi m. kir. ítélő táblának 1870. okt. 24-ik és következő napjain tartandó nyilvános ülésein előadandó ügydaraboknak.
(Vége.)

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. p. bíró Ilyés Károly által.

Schenker Mihály Denger Tamás e. 51 frt kártér. Tarcza János Hanczu Péter e. szerződés teljesítése i. Gyárfás Károly Imreh Juliánna e. szerződés teljesítése i. Rauschek Venczel Sigmund Elek e. 540 frt i.

III. Tanács, büntügyi ügyben.

Előadó k. t. bíró Vajda Simon által.

Szász Sándor e. becsületbiztonság e. kihágás i. Prall Mihály és társai e. nyilvános erőszakoskodás iránt. Harsány János és Papp Tódor e. csalás i.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György által.

Breza Tódor és társai e. nylv. erőszakoskod. Moissiu Bobei Vaszi és társa e. lopás és súlyos testisértés i.

Ispaszu Petru Sioparla e. súlyos testi sebzés i. Oláh Ferencz e. ugyanazért. Paparada Spiridon Niculae e. lopás.

Előadó k. t. bíró Spech Adolf által.

Toporcsánu Petru e. emberölés. Morscher Mihály e. becsület biztonság. Kiss Antal e. közbiztonságra tartozó köztisztviselők e. kihágás. Szász János e. közhivatal kötelességei e. kihágás.

IV. Tanács, úrbéri ügyben.

Előadó k. t. bíró Antalfi Gábor által.

Báró Szentkereszti Sigmund és neje gr. Haller Anna Bács György és érdektársai e. a Fátza nevű legelőnek mint majorság tulajdonnak átadását i. Bró Szentkereszti Sigmund és neje Majer Stefánna e. egy szegődményesek által bízott állomány visszabocsátása i. Bereczki László Farkas Szávuj e. belső telek és ahhoz tartozó külső fekvőségek majorság természetének elismerése s visszabocsátása iránt. Báró Radák Adam Koszta Onu és érdektársai e. az általuk külön-külön bíró 19 telki állományok természetének megállapítása s illetőleg visszabocsátása i. Gr. Bethlen Domokos Hosszu Tódor e. egy belső telek és ahhoz tartozó külsők visszabocsátása i.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. october 27.)

5% metalliques	57.15
5% nemzeti kölcsön	66.95
860 államkölcsön	92.60
Bankrészevény	714.—
Hitelrészevény	253.—
London	123.—
Ezüst	121.60
Arany	5.89
" 20 frankos	9.40 ^{1/2}
Földt. ment. kötvény erd.	75.50
" " " magyarh.	78.75
" " " horvát-slavon	80.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

HIRDETME NYEK.

(93)

1—3

Liptoi turó

kitünő minőségű tegnap érkezett és kapható bődönke, vagy font számra

Staibl Antalnál,

a kék golyóhoz.

(84)

3—6

Ő cs. kir. felsége által 1866. nov. 9-kérő 18,024/1908 sz. alatt kizárólagos szabadalommal kitüntetett.

Csiszoló vegyíték

(Politurkomposition)

különösen figyelemreméltó asztalosok, sztergályosok és magán embereknek is, kész új vagy régi kopott, és oly butorok kifényesítésére, melyeken az olaj kiüt.

Ez összetétel által spiritussal való fényesítés, mely időt rabol, és egészen kikerültezik, mint hogy annak alkalmazása által, asztal, kasztn néhány perc alatt kifényesíthető, s ezzel kezelt butornál az olaj soha sem üthet ki.

Alkalmazása nagyon egyszerű, az eredmény meglepő:

Régibutorok egyszerű bedörzsölés s aztán nedves vászonnal való surolgatás által, oly fényt kapnak, a milyen spiritus által el nem érhető.

Egy kis palaczkkal, kevés óra alatt teljes szobai butorzatot újjá lehet tenni.

Egy palaczk ára utasítással 85 kr.

Két palaczknál kevesebb nem küldetik.

Nincs szükség többé szoba fényesítőre!

Angol kautsuk-fénymáz

a legtartósabb szebb és olcsóbb kifényesítésére bármilyen szoba padozatnak.

Ez igen előnyös találmány főleg abban különbözik minden eddig használatban volt laktól, hogy ez „a Kautsuk igen sikerült vegyi összetételénél fogva, sajátos szívósságot nyert, mely a tartósságra nézve, végiglen előnyöket nyújt.” Ennél fogva az ezzel beerezített padozat minden bajt kiáll,

s kevés utánigazitással évhosszan át szép marad, a nélkül hogy új beöntésre lenne szükség.

Egy skatulya ára, használati utasítással 1 frt 30 kr. két skatulya elég bármely salomra.

AXICON.

Egyetlen és biztos szer, puskák, kardok, kardpengék, s mindenféle aczél portékák tisztántartására, rozsa ellen való oltalmazására, vagy attól kitisztítására, anélkül hogy az aczélat megtámadná, vagy a csiszolatnak ártana, minél fogva fegyvertulajdonosoknak és aczélmű készítőknél sürgősen ajánlatik. Egy doboz ára, használati utasítással 80 kr.

ILLATOS VIZ.

(Illatos peccsét viz.)

Mindenféle peccsétnek, ruhák, szalagok, bársonyok, szőnyegek, könyvek írományokból sat. azonnal való eltávolítására, fölmulthatlan szer. Ez új találmány, mely a kiállításokon általános előismerésben részesült, azon jeles alkalmazáson kívül, melyre mint peccsétviz fordítottatik, még azon kellemes tulajdonnal bír, hogy finom kedves illatot terjesztve, mint illatszert is használható. Egy üveg ára, használati utasítással 50 kr.

Muszká bőr-fénymáz.

Kitünő szer a lábot víztől oltalmazni. 1 doboz ára, utasítással 1 frt 20 kr. Főraktár: F. Müller Bécs 6. Bezirk, Hirschengasse Nro. 8. honnan a megrendelések, a pénzbevétele mellett, vagy postai utánvétellel, azonnal teljesíttetnek.

Bizományosok megfelelő perczentben részesülnek. Csomagolás mérsékelten számítatik. Pesten: Kertész és Eisernél. Dorottya-utca 2. sz.

2—12

En Rix Wilhelmina

nyíltan kijelentem, hogy mint Dr. Rix A. özvegye a valódi és hamisítatlan, eredeti Pompadour pasztát egyedül magam készítém, mert annak készítése titkát egyedül én tudom. Midőn ezennel köz tudomásra hozom: hogy a nevezett Pompadour-Pasztá mostantól kezdve egyedül lakódomon. Bécsben, Lipótváros (Grosse Mohrengasse 14, 1. Stiege Thür 62.) kapható; intek egyszersmind mindenkit: ovakodjék e szerből bár kinél is venni, mert jelenleg sem raktárt, sem fiok üzletet nem tartok, az eddigieket, az előfordult hamisítások miatt, feloszlattván. Az én Pompadour- vagy Csoda-Pasztám, czélját soha sem téveszti el. E fölül nem haladható arczezpítő szer egyetlen és biztos szer az arcz tisztáltságnak elosztására, a bőrártak, szeplők, mélyfoltok, és pattanások eltávolítására. A biztosítás annyira szilárd, hogy hatástalanság esetében a pénz vissza küldetik. E kitünő pasztá ára 1 tégely használati utasítással 1 frt 50 kr.

Köszönő iratok nem küldetnek.

(88)

3—6

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, hogy a minden időben jól rendezett

ELSŐ LÁMPA RAKTÁROMAT

most érkezett nagy választéku szállitmánynyal egészítettem ki, melylyel minden igénynek teljesen megfelelni reménytem.

Midőn ez irányban szives parancsukat kérem, egyszersmind tudatom, hogy csak is tiszta, gyultalan kátrányszeszt (Petroleumot) árusítok s a nállam vásárolt lámpákat czélszerűtlenségek esetében nyolcz napi használat után teljes értékben visszaveszem.

Staibl Antal.

a kék golyóhoz,